

Públic

ELS ROMANENTS DEL PUJOLISME: CONVERGÈNCIA DEMOCRÀTICA I ARA PARTIT DEMÒCRATA

Vicenç Navarro

Autor del llibre *L'Estat del Benestar a Catalunya*. Diputació de Barcelona, 2003, i Catedràtic de Ciències Polítiques i Polítiques Públiques. Universitat Pompeu Fabra

19 de desembre de 2016

En la investigació policial que es va dur a terme sobre la corrupció al principal partit de les dretes catalanes, el partit liberal Convergència Democràtica de Catalunya (CDC), que ha estat governant Catalunya (juntament amb Unió Democràtica, un partit cristianodemòcrata) durant la major part del període democràtic, es van descobrir, a la Fundació d'aquest partit (Fundació CatDem), uns documents en els quals es classificaven els intel·lectuals catalans segons la seva afinitat a l'ideari del partit, ideari que confon els interessos particulars i empresarials que representa amb els interessos de Catalunya, i que és presentat com la defensa de Catalunya enfront d'Espanya. Aquesta llista incloïa quatre categories: "afins", "simpatitzants", "dubtosos", "contrincants i adversaris" (en

realitat, segons el to del document, "enemics"), situant-me a mi en aquesta última categoria. No em va sorprendre ser a la llista negra de la dreta catalana. Des que vaig tornar de l'exili, fa ja molts anys, he estat vetat a tots els mitjans de comunicació públics, radiofònics, escrits i televisius, instrumentalitzats o propers a aquell partit (que en són la gran majoria a Catalunya). Sabia, per tant, que era a la llista negra de l'establishment politicomediàtic de Catalunya. Si no fos per l'enorme frustració de sentir-me discriminat al meu propi país, gairebé hagués estat un honor ser en aquesta llista, a la qual hi érem cinc.

El que sí que em va sorprendre, no obstant això, va ser el nivell de sectarisme, desvergonyiment, barra, ignorància i manipulació que reflectia aquesta classificació, ja que, a més a més d'incloure molts errors, em situaven a la mateixa categoria d'autors amb els quals he expressat el meu profund desacord, com ara el catedràtic Francesc de Carreras, tipificant-me com a "nacionalista espanyol" i "anticatalà". I això malgrat que he estat un dels autors a Catalunya i a Espanya que ha estat més crític amb el nacionalisme espanyolista. És més, la meua biografia –que coneixen per les raons que explicaré– mostra que la meua concepció plurinacional d'Espanya és oposada a la del nacionalisme espanyolista. Procedeixo, a més a més, d'una família que va ser represaliada per defensar la nació catalana, identificant-me, políticament i intel·lectual, amb el president Companys (una de

les figures de la història de Catalunya més incòmodes per al pujolisme). Vaig ser, a més a més, juntament amb els meus amics Teresa Forcades i Arcadi Oliveres, fundador del moviment Procés Constituent, havent sempre subratllat la meva profunda oposició a l'Estat espanyol (la qual cosa és diferent a oposar-se a Espanya), ja que no considero aquest Estat com a representatiu del poble espanyol.

La meva relació amb el pujolisme

Vaig conèixer el Sr. Jordi Pujol a la Facultat de Medicina. No em va caure bé des del principi. De formació germànica, el vaig veure sempre molt autoritari i, el que és més important, era al pol oposat al meu pel que fa al significat de Catalunya. Pujol, fill de la burgesia, tenia, en aquell moment, una visió racista de Catalunya. Definia els immigrants procedents del sud d'Espanya, juntament amb els sectors més reaccionaris de la burgesia catalana, com "xarnegos", com a intel·lectualment inferiors. Jo, per contra, fill d'una família d'esquerrers, represaliada pel feixisme, vaig escollir treballar com a metge del Somorrostro, el barri més pobre de Barcelona, a on vivien els "xarnegos". Vaig ser, doncs, i amb gran honor, el metge dels xarnegos.

Vull aclarir que respecto i valoro positivament la participació d'en Jordi Pujol a la lluita antifeixista. Però dit això, va ser de les poquíssimes persones de la dreta catalana que ho va fer. Artur Mas, dirigent del partit Convergència Democràtica i més tard President de la Generalitat (com abans José María Aznar), estava preparant les oposicions durant la dictadura, mentre que molts catalans des de feia anys treballàvem a la resistència, resistència d'esquerres que, com Pujol va haver de reconèixer, va ser la que va fer més per defensar la identitat catalana. Les dretes catalanes van participar molt poc en la lluita contra la dictadura.

Convergència Democràtica, que ha estat governant Catalunya juntament amb Unió Democràtica durant la major part del període democràtic, ha estat, a semblança de les dretes italianes, un partit de clar comportament clientelista, que va comprar i va incloure a les seves xarxes de corrupció grans sectors de la societat i de la intel·lectualitat. Fins i tot avui això es pot veure en la composició de la casta de tertulians als seus mitjans de comunicació, el que Gramsci anomenaria els intel·lectuals orgànics del nacionalisme burgès, molts dels quals van passar durant la seva joventut pel xarmpió de ser d'esquerres, sent avui molts d'ells els principals promotors de la visió neoliberal a Catalunya. Aquest partit, clarament de dretes, es va convertir a l'independentisme recentment, degut en part a un oportunisme polític, a causa del comportament de l'Estat central i la

seva oposició a l'Estatut de 2006 iniciat no per Pujol, sinó pel socialista Maragall (amb el qual m'uneix una gran amistat), sent-li molt profitós que el bipartidisme a l'Estat espanyol presentés una cara molt antipàtica que va generar el creixement de l'independentisme. No crec que es pugui dubtar que aquest creixement es deu al creixement del nacionalisme espanyolista, que ha assolit la seva màxima expressió amb el govern del PP. El desplaçament cap a l'independentisme ha estat la seva salvació electoral, perquè hauria disminuït o fins i tot desaparegut (com li ha passat a Unió Democràtica) si s'hagués limitat a defensar els interessos de la burgesia catalana, tasca en la qual competeixen electoralment amb el PP i Ciutadans.

Sempre hi va haver un altre catalanisme

Com he dit abans, durant la dictadura no van ser les dretes catalanes les que es van distingir per la seva defensa de Catalunya (incloent la seva identitat), sinó les esquerres catalanes. I així va ser no només durant la dictadura, sinó també després, durant la democràcia. Però és aquí on el significat de Catalunya varia. Voldria subratllar que no menystinc el treball que el pujolisme va fer durant el seu llarg període de govern per intentar recuperar la cultura i la simbologia catalanes. Però ho va fer dins d'un concepte classista que va contribuir a descohesionar Catalunya, tal com es documenta en el

treball *L'Estat del Benestar a Catalunya* que vaig dirigir. La polarització de l'escola catalana per classe social va ser "la seva gran contribució a fer país". Van ser les esquerres i el govern tripartit, demonitzat pels mitjans propers o controlats per les dretes catalanes, els que van intentar canviar el classisme de les polítiques públiques de la Generalitat, incrementant la despesa pública social perquè disminuís la descohesió social.

I quan va sorgir el 15M (i aquí a Catalunya el Procés Constituent), van aparèixer moviments que no només volien trencar amb l'Estat espanyol (que és diferent a trencar amb Espanya), sinó també amb la Generalitat de Catalunya existent, creant-se el Procés Constituent, que tenia com a objectiu contribuir a crear una nova constitució per a una Catalunya republicana, resultat d'una participació ciutadana, construint-la de baix a dalt. Un procés constituent és construir una Catalunya sobirana, és a dir, una Catalunya a on la població catalana sigui la que decideixi. Sobiranisme, no obstant això, no és independentisme, diferència que interessadament els partits independentistes mai no accepten, ja que insisteixen en la seva identificació assumint erròniament que la població catalana, en un procés autènticament democràtic, escolliria la independència.

Sobiranisme no és el mateix que secessionisme

Un element central d'aquest altre catalanisme va ser la identificació del tema nacional amb el tema social, és a dir, que la lluita pel reconeixement de la sobirania de la nació catalana, que tenia com a component important d'aquest procés l'establiment del dret a decidir (tal com les esquerres catalanes i també, per cert, les esquerres espanyoles, havien defensat durant la resistència antifeixista), fos paral·lela i inseparable del procés de transformació de l'Estat de Catalunya, aliant-se amb les classes populars –de les quals la classe treballadora és l'element central- enfront de la burgesia (amb certa simplificació, l'eslògan del Procés Constituent era construir la Catalunya del 99%). Va ser una experiència interessant, i personalment molt valuosa, perquè vaig conèixer persones que es van convertir en grans amistats. En realitat, moltes de les persones que són avui a la direcció de nous moviments com Barcelona en Comú van sorgir del Procés Constituent. Vaig marxar del Procés Constituent, no obstant això, quan vaig veure que l'èmfasi nacional absorbia la major part del projecte, quan el meu primer objectiu, encara que no l'únic, és la dimensió social.

No estic d'acord amb aquells que diuen que per resoldre el problema social cal resoldre primer el tema nacional. Crec que és un error, com està fent la CUP (partit per al qual en el tema social tinc gran estima i simpatia), emfasitzar primordialment el tema nacional,

establint, en el cas de la CUP, una aliança amb la dreta catalana (responsable de les enormes retallades i reformes laborals que han fet un enorme dany a les classes populars de Catalunya). Per aquest motiu veig amb gran simpatia moviments com En Comú Podem, perquè, lluitant pel reconeixement del dret a decidir, posen aquesta demanda dins d'un programa social que permeti la mobilització social i nacional que, al meu entendre, són necessàries per aconseguir l'alliberament de Catalunya, en aliança amb altres pobles i nacions d'Espanya, els quals, a més de sentir-nos emocionalment identificats amb ells, són condició important per aconseguir l'alliberament social i nacional a Catalunya. Tots ells comparteixen un adversari comú, que és el nacionalisme espanyolista que ens asfixia a tots.

Però també estan asfixiant a Catalunya les dretes independentistes, que han imposat una dictadura mediàtica, sent el grup més exclòs les esquerres (excepte, de forma molt minoritària, la CUP). No és per casualitat que la llista secreta de la Fundació CatDem definís l'ultradretà Sala i Martín com un gran patriota català, al qual se li van donar 400.000 euros (més IVA) per produir un programa (de pèssima qualitat i rigor, i abusiva manipulació) per promoure l'ultraliberalisme, a més a més de tenir un espai de televisió i un altre de ràdio en programes insígnia dels mitjans públics catalans. I, com era previsible, jo era considerat un enemic (destinat a no aparèixer-

hi mai). Pràcticament ningú que estigui a l'esquerra del que consideren el centreesquerra respectable apareix en aquests mitjans.

Aquest sectarisme va assolir la seva màxima expressió quan la Sra. Rigau, dirigent del partit governant a la Generalitat de Catalunya i molt influent dins del pujolisme, creient que podia actuar amb tota impunitat, va tenir la barra de queixar-se a la rectora de la meua universitat -la Universitat Pompeu Fabra-, la Sra. Mª Rosa Virós, dels meus treballs científics crítics amb la política social de la Generalitat, cosa que la rectora, amb la integritat que la caracteritzava, li va dir que no era una conversa ni una observació adequades per al seu càrrec. La Sra. Virós, per cert, va ser la que em va convidar a integrar-me a la Universitat Pompeu Fabra. La causa de la ira de CDC era que havia aparegut a Internet un vídeo que era en realitat un llibre que jo havia dirigit, denunciant l'endarreriment social de Catalunya, vídeo que jo no era conscient que s'hagués fet, i que va tenir un gran impacte a les eleccions, contribuint a la derrota de CiU a les eleccions de 2003.

Podem com l'enemic

Els talibans de la dreta independentista (que abunden a Convergència, ara Partit Demòcrata) odien Podem, al qual consideren com el principal enemic, ja que és la cara amable i fraternal

d'Espanya que més tem aquest tipus d'independentisme. Com que el seu objectiu és perpetuar-se en el poder, són conscients que sempre que existeixi la cara antipàtica, hostil i asfixiant d'Espanya ho tindran fàcil per fer-ho, encara que això sigui a costa de no aconseguir mai la independència. Hauria de ser obvi que tot sols, i amb la classe treballadora en contra, mai no aconseguiran la independència. Però per estrany que sembli, això sembla que els va molt bé, ja que l'element clau és romandre en el poder. I per a això utilitzen tant la bandera catalana com el sentiment noble i positiu d'amor vers Catalunya d'amplis sectors de la societat catalana, defensant, no Catalunya, sinó el seu asfixiant poder institucional. Són tan obstacle per aconseguir la sobirania catalana com ho és el nacionalisme espanyolista, que és el seu major aliat en aquesta empresa, nacionalisme que, com he indicat en diverses ocasions, té un objectiu idèntic: també perpetuar-se en el poder. Així de clar.

Una última nota

Aplaudeixo i comparteixo el suport que les esquerres estan donant a la presidenta del Parlament de Catalunya, la Sra. Carme Forcadell, per la persecució judicial a la qual està sotmesa, una protesta que hauria de mobilitzar totes les forces democràtiques a Catalunya i a Espanya en contra d'aquesta repressió. L'oportunisme polític de la dreta espanyola (homologable a la ultradreta a Europa) la

porta a intentar explotar l'anticatalanisme, que per desgràcia encara és àmpliament estès al centre d'Espanya, per crear un enfrontament que l'està beneficiant electoralment, com també està beneficiant la dreta catalana. En aquest enfrontament, les més mínimes regles de decència democràtica estan sent violades, primordialment per la dreta espanyola, cosa que s'ha de denunciar per mera coherència democràtica. Així de clar.